

Sygn. akt WA 3/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jerzy Steckiewicz

Protokolant : asystent SN Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego,

w sprawie W. W. o odszkodowanie i zadośćuczynienie, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 24 marca 2016 r. apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 grudnia 2015 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2008 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w P. stwierdził, na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 ze zm.; tekst jednolity Dz. U. 2015 r., poz. 1583 – dalej ustawa lutowa), nieważność wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w S. z dnia 12 stycznia 1988 r., wydanego w sprawie Sg .../87, mocą którego skazano W. W. za przestępstwo z art. 231 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL.

W wyniku wydania tego orzeczenia, pełnomocnik W. W. wystąpił do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. „o przyznanie wnioskodawcy W. W. odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznane krzywdy wynikające z wykonania wobec niego kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w S. z dnia 12 stycznia 1988 roku, w wysokości 25.000 (dwadzieścia pięć tysięcy złotych), wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku”.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2009 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w P. „na podstawie art. 8 ust. 1, art. 8 ust. 1a i art. 8 ust. 2 (ustawy lutowej – dopisek SN) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz W. W. (...) kwotę 24.875,70 (...) złotych tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę i kwotę 10.800,00 (...) złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego części kary, której nie powinien być ponieść” . Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 16 kwietnia 2009 r.

W dniu 18 sierpnia 2015 r. pełnomocnik wnioskodawcy sporządził i przesłał do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowania zakończonego przywołanym wyrokiem, uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. We wniosku tym zawarł również żądanie przyznania „przez Wojskowy Sąd Okręgowy na rzecz wnioskodawcy od Skarbu Państwa tytułem zadośćuczynienia kwoty 160.800, 00 zł”.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 października 2015 r. wniosek o wznowienie postępowania oddalił (sygn. akt WO 12/15), precyzując w uzasadnieniu, że władny był rozstrzygać w tym tylko przedmiocie, natomiast wniosek zawarty w punkcie drugim „adresowany jest (...) do Wojskowego Sądu Okręgowego w P.,

który jest właściwy do rozpoznania roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie i tylko ten Sąd, a nie Sąd Najwyższy, może się w tej kwestii merytorycznie wypowiedzieć” (s. 3 uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego).

Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w P. skierował ów wniosek do rozpoznania na rozprawie, Sąd ten zaś, wyrokiem z dnia 22 grudnia 2015 r., „żądanie wniosku” oddalił.

Wyrok ten zaskarżył apelacją pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając:

„1. błąd w istotnych ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 3 k.p.k.) poprzez pominięcie, iż we wniosku z dnia 24.02.2009 r. pełnomocnik wnioskodawcy wyraźnie wskazał, iż dochodzona kwota zadośćuczynienia przekracza kwotę 25.000,00 zł.

2. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia (art. 438 pkt 2 k.p.k.), a to art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażającej się:

a. we wnioskowaniu, iż zeznania wnioskodawcy złożone podczas rozprawy w dniu 07.04.2009 r. w sprawie o sygn. akt Żo .../09 należy rozumieć w ten sposób, że wnioskodawca uznaje za odpowiednią kwotę zadośćuczynienia w wysokości 10.800,00 zł, podczas gdy takie wnioskowanie nie jest uprawnione według zasad logiki i życiowego doświadczenia,

b. w ocenie, że brak apelacji wnioskodawcy od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 08.04.2009 r., sygn. akt Żo .../09 rozumieć należy, jako uznanie przyznanej kwoty zadośćuczynienia za odpowiednią, podczas gdy taka ocena sprzeczna jest zasadami logiki i doświadczenia życiowego,

c. w przyjęciu, iż wnioskodawca nie podał logicznych przyczyn, dla których należałoby zasądzić wyższą kwotę zadośćuczynienia, podczas gdy przyczyny te są sformułowane w pkt 3 wniosku o wznowienie postępowania z dnia 18.08.2015 r.

3. oczywistą niesprawiedliwość zaskarżonego wyroku (art. 440 k.p.k.) poprzez przyznanie wnioskodawcy kwoty 10.800,00 zł tytułem zadośćuczynienia za 8 miesięcy pozbawienia wolności za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego, która to kwota jest rażąco nieodpowiednia wobec wyrządzonej krzywdy”,

wniósł „o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie wnioskodawcy zadośćuczynienia w odpowiedniej wysokości albo o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpatrzenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przytoczony w niezbędnym zakresie przebieg dotychczasowego postępowania w sprawie (szeroko ujmując) W. W. jednoznacznie uwidacznia, że jego żądanie w przedmiocie odszkodowania za szkodę i zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z wykonania orzeczenia uznanego za nieważne zostało rozstrzygnięte, a postępowanie dotyczące tego żądania prawomocnie zakończone wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego z dnia 8 kwietnia 2009 r.

Unicestwieniu tego wyroku miał służyć wniosek o wznowienie postępowania, który jednak nie został uwzględniony. Oddalenie przez Sąd Najwyższy wniosku o wznowienie postępowania spowodowało, że wyrok WSO w P. z 8 kwietnia 2009 r. funkcjonuje nadal w obrocie prawnym i nie pozwala na skuteczne inicjowanie postępowań przez tą samą osobę w tym samym przedmiocie. Wynika to z unormowania zawartego w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., mającego odpowiednie zastosowanie do postępowania o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie przepisów ustawy lutowej (art. 8 ust. 3).

Wbrew przywołanemu uregulowaniu doszło (zapewne w wyniku błędnej interpretacji wypowiedzi Sądu Najwyższego opisanej w części wstępnej tego uzasadnienia) do ponownego rozpoznania sprawy, co do której postępowanie zostało już prawomocnie zakończone. Tym samym wystąpiła w niniejszej sprawie przesłanka wymieniona w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. – bezwzględna przyczyna odwoławcza, nakazująca sądowi odwoławczemu uchylenie zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na jego treść.

Z uwagi na to, że w sprawie zaistniała również ujemna przesłanka procesowa nie zezwalająca na wszczęcie postępowania i nakazująca umorzenie postępowania już wszczętego, przeto Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w sprawie.

